

Utajärven Aprakan kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys 2025

Päiväys: 23.9.2025

Laatija: Janika Ahola

Kannen kuva: Janika Ahola

Raportin kuvat: Janika Ahola

Raportin kartat: Janika Ahola

Sisällysluettelo

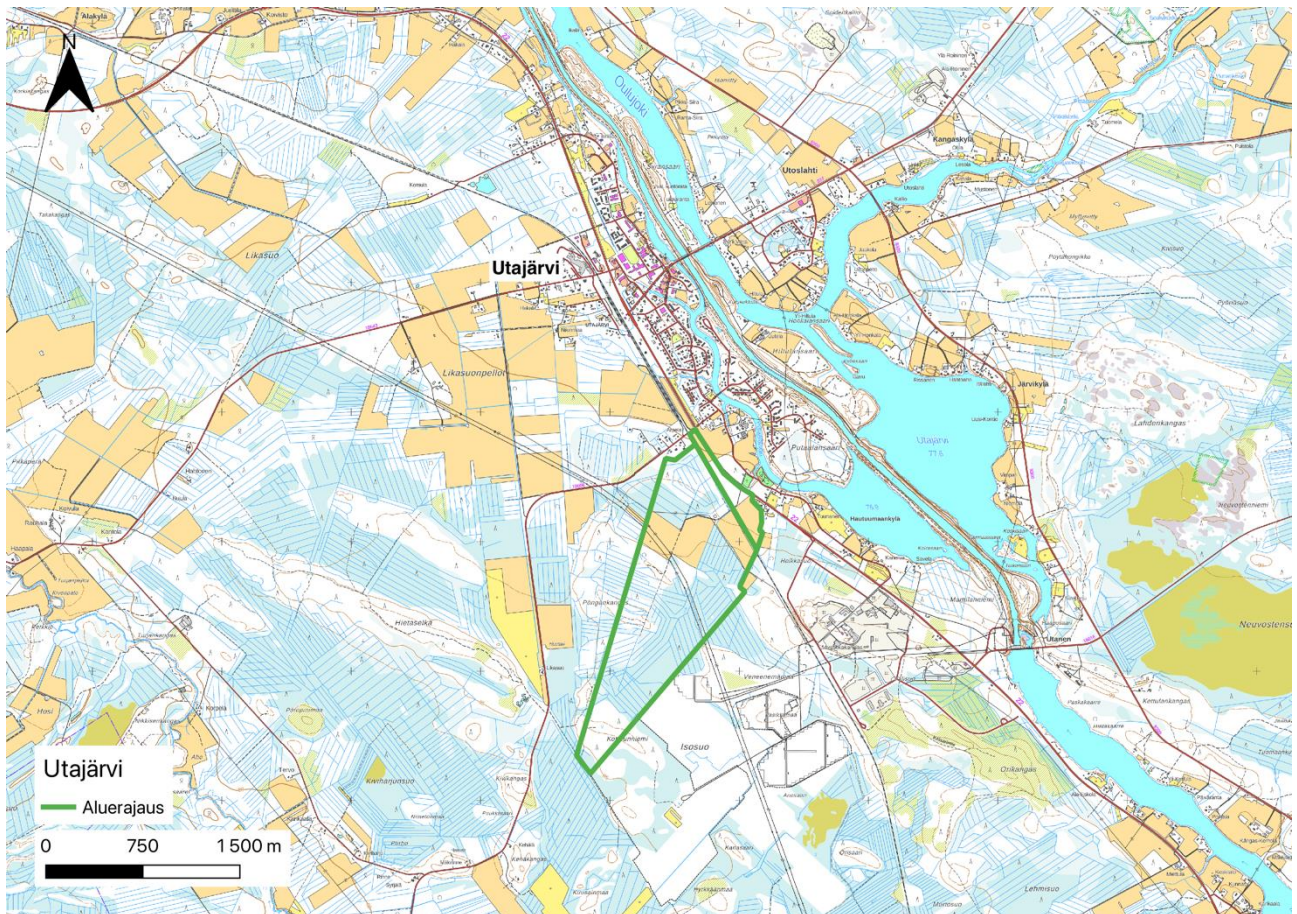
1. Johdanto	3
1.1 Tavoitteet	3
1.2 Yleistä kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksestä	4
2. Aineisto ja menetelmät	4
2.1 Menetelmät	4
2.2 Selvitysalueen yleiskuvaus	6
3. Tulokset	7
4. Johtopäätökset ja yhteenveto	9
Viitteet	9

1. Johdanto

1.1 Tavoitteet

Luonto-Mutaset Oy teki Utajärven Aprakan alueella kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen kesällä 2025 suunnitteilla olevaa aurinkovoimahanketta varten (Kuva 1.1). Solaralfa Oy suunnittelee alueelle aurinkopaneelikenttää sekä siihen liittyvää infrastruktuuria. Alueelle on myös alustavasti suunniteltu akkujärjestelmää aurinkopuiston yhteyteen. Akkujärjestelmän koko ja paikka määräytyvät tarkemmin suunnittelutyön edetessä. Utajärven Aprakan selvitysalue sijaitsee noin kilometrin päässä Utajärven keskustasta, Hautuumaankylän alueella ja selvittettävä alue on noin 150 hehtaaria. Tavoitteena oli kartoittaa alueelta huomionarvoiset luontotyytit ja kasviesiintymät.

Maastotyöt ja raportoinnin teki biologi Janika Ahola. Janika Ahola on valmistunut Jyväskylän yliopistosta vuonna 2022. Janika on tehnyt Luonto-Mutaset Oy:lle luontoselvityksiä ja niiden raportointia vuodesta 2024 alkaen (kasvit ja luontotyytit, saukkoselvitykset, viitasammakko, soidinpaikkaselvitykset, lepakkoselvitykset).

kuva 1.1. Selvittettävä alue ja sen rajat.

1.2 Yleistä kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksestä

Suomessa on luokiteltu lähemmäs 400 luontotyyppiä. Näistä luontotyypeistä uhanalaisia on lähes puolet (48 %). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus on arvioitu viimeksi vuonna 2018 ilmestyneessä uhanalaisuusarvioinnissa (Kontula & Raunio 2018). Luontotyyppiselvityksessä keskitytään erityisesti:

- uhanalaisiin ja silmälläpidettäviin luontotyypeihin
- luonnonsuojelulain (64 § ja 65 §) mukaisiin luontotyypeihin
- vesilain (2:11 § ja 3:2 §) mukaisiin luontotyypeihin
- metsälain 10 § tarkoittamiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin
- luontodirektiivin liitteen I lueteltuihin luontotyypeihin
- muihin luonnonsuojelullisesti arvokkaisiin luontotyypeihin

Suomen putkilokasvien ja sammaleiden uhanalaisuus on arvioitu viimeksi vuonna 2019 ilmestyneessä Punaissessa kirjassa (Hyvärinen ym. 2019). Kasvillisuusselvityksessä keskitytään erityisesti:

- valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisiin,
- silmälläpidettäviin,
- rauhoitettuihin ja
- luontodirektiivin liitteen IV (b) kasvilajeihin

2. Aineisto ja menetelmät

2.1 Menetelmät

Selvitys toteutettiin 6.8.-8.8.2025, yhteensä kolmena maastopäivänä. Maastopäivien pituus oli seitsemän tuntia. Lähtötietoina hyödynnettiin avoimia aineistoja. Metsäkeskuksen avoimia metsä- ja luontotietoja, Maanmittauslaitoksen paikkatietoaineistoja ja Lajitietokeskuksen lajitietoja. Soveltuvat kohteet valikoitiin näiden tietojen ja ilmakuvatarkastelun perusteella.

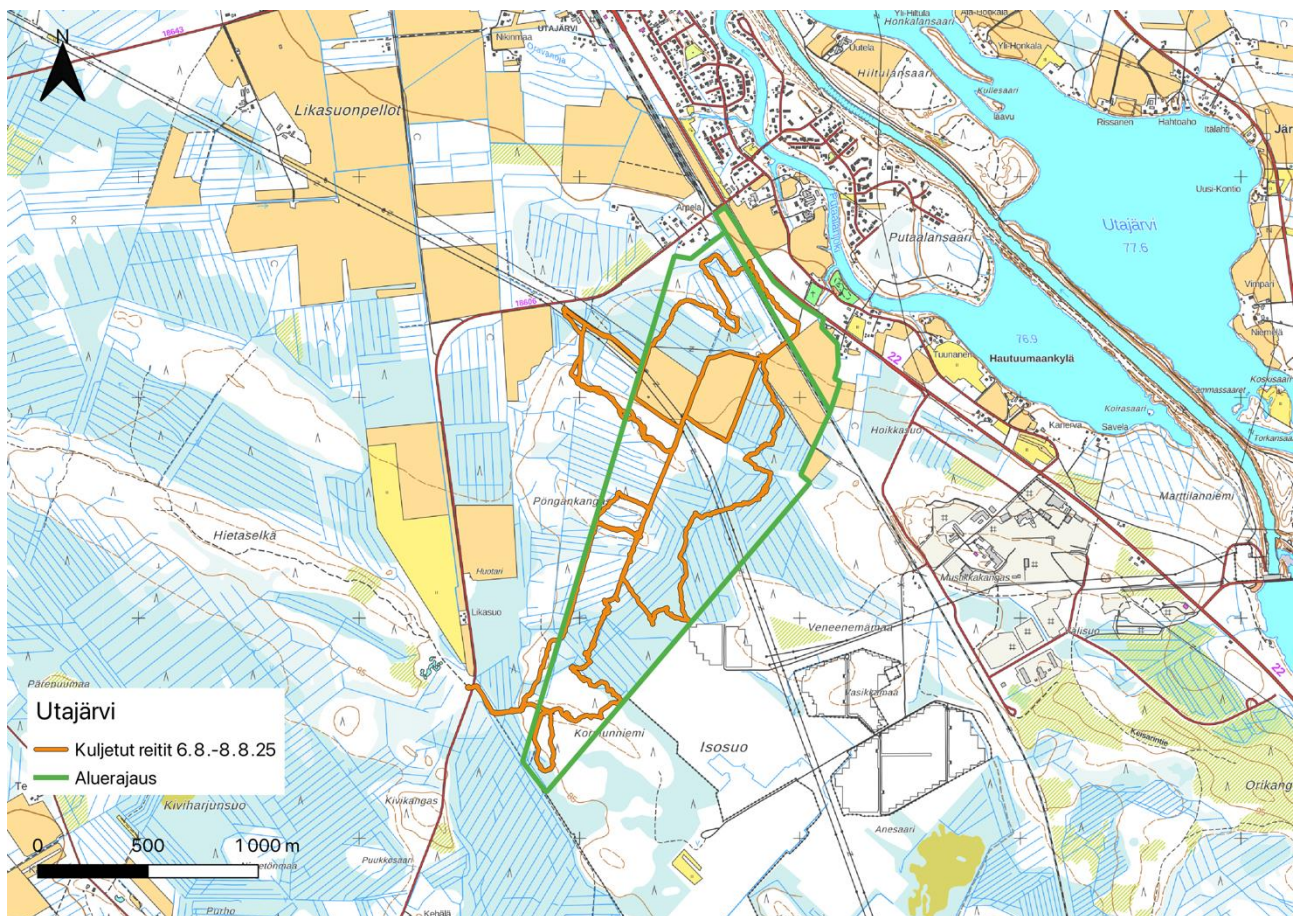
Luontotyyppiselvityksessä keskityttiin löytämään luonnonsuojelulain (64 § ja 65 §) mukaiset luontotypit, vesilain (2:11 § ja 3:2 §) mukaiset luontotypit, uhanalaiset luontotypit, luontodirektiivin liitteen I luontotypit sekä silmälläpidettävät luontotypit. Myös mahdolliset merkityt metsälain 10 § erityisen tärkeät elinympäristöt tarkastettiin ja luokiteltiin yllä oleviin kategorioihin oppaan mukaisesti (Mäkelä & Salo 2023). Metsälaki koskee metsätaloustoimia ja ei siten suoraan rajoita muuta maankäyttöä. Tämän vuoksi tarkoitus oli huomioida metsälain elinympäristöt uhanalaisina, luontodirektiivin, vesilain tai luonnonsuojelulain luontotyypeinä ja tätä kautta metsälain alueet tulivat huomioiduksi (Mäkelä & Salo 2023). Kasvillisuusselvityksessä keskityttiin uhanalaisiin, silmälläpidettäviin, rauhoitettuihin, luontodirektiivin liitteen IV (b) kasvilajeihin sekä haitallisiin vieraslajeihin.

Maastotyössä kerättiin ylös tietoa kasvillisuuden yleispiirteistä, puuston rakennepiirteistä (puulajit, puulajien runsaussuhteet, puuston tilajakauma), puuston iästä (nuori, varttunut, vanha), lahoppuustosta (pysty- ja maapuun määrä, lahoaste, lahoppuujatkumo), kasvilajeista (valtalajit, huomionarvoiset lajit, luontotyyppin ilmentäjälajit) sekä alueen luonnontilaisuudesta. Näiden tietojen

perusteella selvitetiin huomionarvoiset luontotyytit ja kasvit. Jokainen kohde valokuvattiin ja merkittiin ylös Karttaselain-sovelluksen avulla. Myös kuljetut reitit merkittiin ylös (Kuva 2.1).

Selvityksessä käytettiin teoksia Hotanen ym. 2018, Laine ym. 2021 sekä Laine ym. 2020 luontotyyppien ja kasvilajien tunnistamisen apuna ja lisäksi hyödynnettiin luontotyyppien punaisen kirjan verkkopalvelua luontotyyppien luokittelussa. Huomionarvoiset luontotyytit luokiteltiin neljään arvoluokkaan oppaan mukaisesti (Mäkelä & Salo 2023). Arvottamisen kriteereinä käytettiin mm. luontotyytin uhanalaisuutta, hallinnollista asemaa, edustavuutta ja luonnontilaisuutta. Kohteiden luonnontilaisuutta arvioitiin mukailen oppaan liitteen 3 luontotyyppien hyvän tilan osoittajia (Mäkelä & Salo 2023).

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykseen ei kohdistu oleellisia epävarmuustekijöitä. Ajankohta on otollinen kasvien ja luontotyyppien kartoittamiseen ja selvitys antaa riittävällä tarkkuudella tiedon alueen yleispiirteistä ja huomionarvoisista alueista. On hyvä kuitenkin huomioida, että yksittäisessä selvityksessä ei välttämättä havaita kaikkia lajeja alueelta. Lajiston seurannalla saa tarkemman kuvan alueen lajeista ja esiintymien laajuudesta. Selvitys tehtiin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (Mäkelä & Salo 2023) mukaisesti.

Kuva 2.1. Selvityksessä kuljetut reitit.

2.2 Selvitysalueen yleiskuvaus

Selvitysalue sijaitsee Utajärvellä, noin kilometrin päässä keskustasta. Selvitysalueen suoalueet ovat pääosin ojitettua rämemuuttumaa ja ojittamattomia alueita ei juuri ole (Kuva 2.2). Iso osa selvitysalueesta on ojitettua aluetta. Metsät ovat nuoria mäntyvaltaisia talousmetsiä tai hakkuuaukeita ja isoin metsäkuvio sijaitsee Kormunniemen alueella (Kuva 2.2). Luonnontilaisen kaltaista tai lahopuustoista metsää alueella ei ole. Selvitysalueella on myös peltoja, sähkölinja sekä metsäteitä pohjois- ja keskiosissa ja selvitysalueen välistä kulkee junarata (Kuva 2.3). Alueella ei ole vesistöjä, Metsäkeskuksen merkitsemiä metsälain 10§ erityisen tärkeitä elinympäristöjä eikä alueelle tai sen läheisyyteen sijoitu luonnonsuojelualueita. Selvitysalue kuuluu keskiboreaaliseen (3a) kasvillisuusvyöhykkeeseen ja Pohjois-Pohjanmaan aapasuovyöhykkeeseen.

Kuva 2.2. Selvitysalueen suoalueet ovat ojitettuja rämemuuttumia (vasen kuva, koordinaatit 7180650, 472586) ja metsät ovat talouskäytössä (oikea kuva, koordinaatit 7178562, 472087).

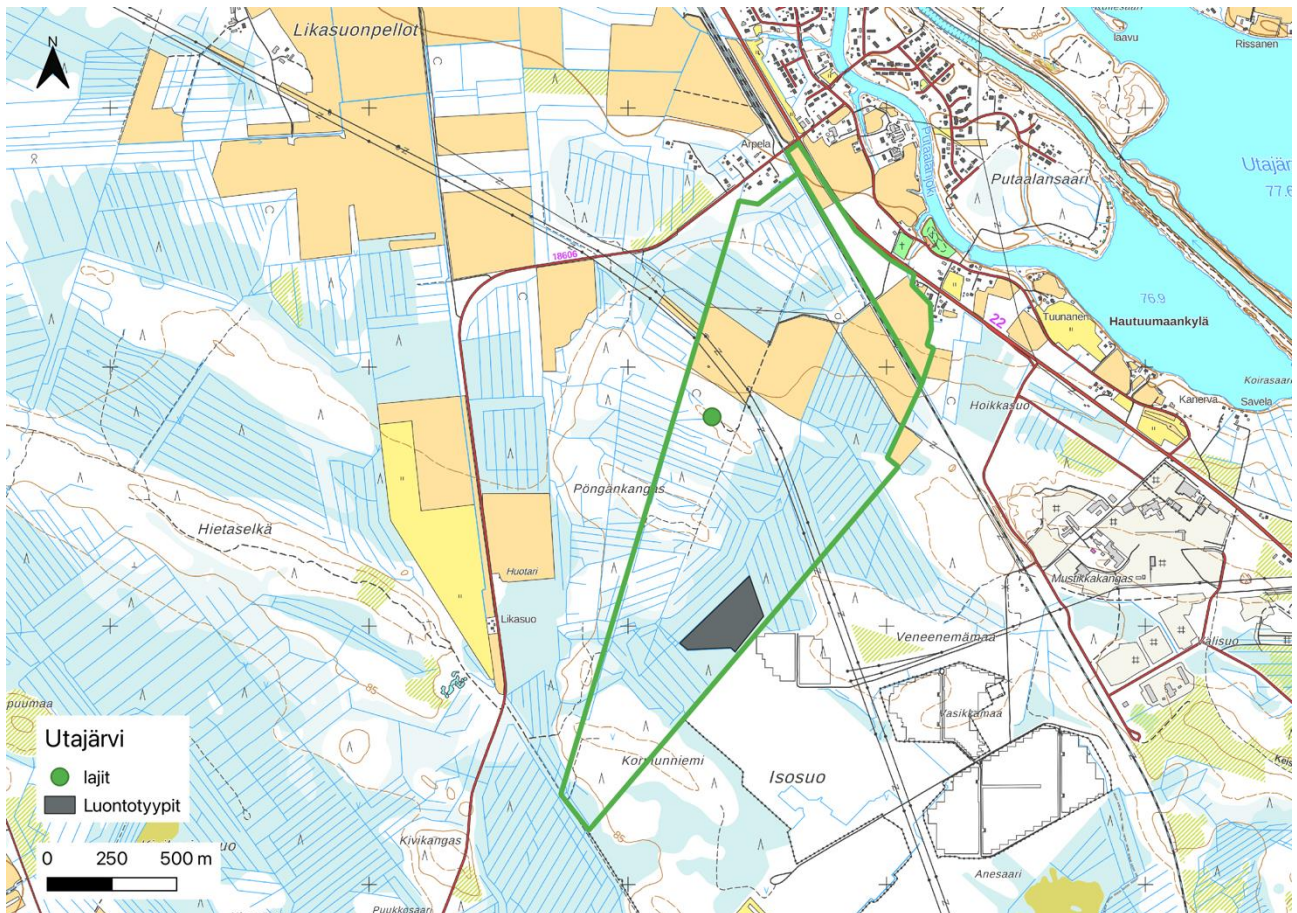

Kuva 2.3. Selvitysalueella on pohjoisosissa peltoalueita ja läpi kulkee junarata (vasen kuva, koordinaatit 7180246, 472936) sekä keskiosissa läpi kulkee sähkölinja (oikea kuva, koordinaatit 7179489, 4726551).

3. Tulokset

Selvitysalueelta löytyi yksi huomionarvoinen luontotyyppikuvio (rahkarämeet). Selvitysalueelta ei löytynyt huomionarvoisia (uhanalaisia, silmälläpidettäviä, rauhoitettuja tai luontodirektiivin liitteen IV b) kasvilajeja. Yksi havainto tehtiin kuitenkin vieraslajista (komealupiini, *Lupinus polyphyllus*). Lupiinia kasvoi metsätiellä useita yksilöitä. Luontotyyppikuvio ja vieraslajihavainto on merkittynä kartalle (Kuva 3.1) ja luontotyyppistä on kuvaus alla.

Kuva 3.1 Selvitysalueelta löytyi reunaojitettu puustoinen rahkaräme (harmaa kuvio) sekä metsätien varrelta löytyi komealupiinia (vihreä pallo).

Rahkarämeet (LC)

Rajausperusteet: luontodirektiivin liite I puustoiset suot

Luonnontila: vähän heikentynyt

Lakistatus: ei lakikohde

Arvoluokka 4: monimuotoisuutta tukevat kohteet

Pienialainen puustoinen rahkaräme selvitysalueen rajalla. Puusto ei ole iäkästä ja lahoppuuta kuviolla ei ole. Suon vesitalous on heikentynyt ympäröivien ojitusten takia ja suo on vähän kuivahtanut, esimerkiksi paikoin esiintyy jäkälälaikkuja. Kuviolla esiintyy kuitenkin tyypillistä rahkarämeen kasvillisuutta kuten ruskorahkasammal pohjakerroksessa ja suokukka, variksenmarja sekä muurain kenttäkerroksessa. Myös mm. tupasvillaa ja kalvakkarahkasammalta esiintyy paikoin.

Kuva 1. Selvitysalueella on ympäriltä ojitettu puustoinen rahkaräme. Koordinaatit: 7178978, 472429.

4. Johtopäätökset ja yhteenveto

Selvitysalueelta löytyi yksi huomionarvoinen luontotyyppikuvio (rahkarämeet LC, luontodirektiivin liite I). Kohde kuuluu arvoluokan 4 monimuotoisuutta tukeviin kohteisiin. Kuvio on pienialainen ja ympäriltä ojitettu, mutta mahdollisuuksien mukaan kuvio suositellaan jätettäväksi maankäytön muutosten ulkopuolelle, jos siitä ei ole kohtuutonta haittaa maankäytön kannalta. Luonnonsuojelulain, vesilain tai metsälain kohteita selvitysalueella ei ole. Selvitysalueelta ei löytynyt myöskään huomionarvoisia kasvilajeja. Sen sijaan tehtiin havainto vieraslaji komealupiinista yhdeltä paikalta.

Viitteet

Hotanen J.-P., Nousiainen H., Mäkipää R., Reinikainen A. & Tonteri T. 2018. Metsätyypit – Kasvupaikkaopas. Metsäkustannus Oy.

Hyvärinen E., Juslen A., Kemppainen E., Uddström A. & Liukko U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula T. & Raunio A. (toim.) 2018a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula T. & Raunio A. (toim.) 2018b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – osa 1: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Laine J., Sallantausta T., Syrjänen K. & Vasander H. 2020. Sammalten kirja. Metsäkustannus.

Laine J., Vasander H., Hotanen J.-P., Nousiainen H., Saarinen M. & Penttilä T. 2021. Suotyypit ja turvekankaat – kasvupaikkaopas. Helsingin yliopisto, Tapio.

Luonnonsuojelulaki 9/2023.

Luontodirektiivi 92/43/ETY.

Luontotyyppien punaisen kirjan verkkopalvelu. 2025.

<https://luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/>

Maanmittauslaitos. Paikkatietoikkuna. 2025. <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Metsäkeskus 2025. <https://www.metsakeskus.fi/fi>

Mäkelä K. & Salo P. 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi: Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43.

26.11.2025

Nieminen M. & Ahola A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Suomen lajitietokeskus, Laji.fi. 2025. <https://laji.fi/>